



ԼՐԱՔԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՆՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 30 ՕԴՈՍՈՍ

Եւրոպայէն այս շաբթու նշանակուած է արժանի քաղաքական լուր մը չի կայ:

Ի սկզբին Պանքան իր սրտիցն հաւանքին Գի իջուց:

Պաղարկան Սօնիթէօն լրագիրն հետեւեալ գեղարարական փոփոխութիւնները կը հրատարակէ:

Կ. Պաղարկան Պ. Լապլէթ մարքիւղ Հոռի գեղարար, Պ. Սուսթի մարքիւղ Կ. Պաղարկան և Պ. Սուսթի գեղարար Ս. Խենայի գեղարար անուանեցան:

Սիւնի մէջ սաստիկ հրդեհ մը պատահեցաւ, և բազմաթիւ գործակալներ ու ջրհանակիրներ այրած տուններուն վրաս կայր տակը մնալով մեռան, շատեր ալ վիրաւորուեցան:

Թիթատարին երաժստներ դեռ կը շարունակէր հրդեհը:

Ս. Կայսեր մէկ հրամանագիր կը հրատարակէ ի հաստատի ընդհանուր կառավարիչ Լապլէթ գործակալին ուղղուած:

Յիշեալ հրամանագրով կարգը Լապլէթ գործակալին կը պատուիրէ որ ի հաջորդ երեւելիներուն դորձակցութեամբ ջանայ երկիրը խաղաղեցնելու, և միանշանակ կը խոստանայ մեծամեծ արտօնութիւններ շնորհել Լապլէթ, և անցեալը մոռնալ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Դրան Պէյլիճի և արտաքին գործոց պաշտօնէի տեղապահ Ս. Սեմ. Մէհմետ Նէմիլ պէյը որսակէց երկու շաբթ առաջ արտաքին կարգի դեպքահաւանութեամբ Օսման գացել էր Ռուսաց Ս. Կայսրը բարեկեղծ, օգոստ. 20ին կայսեր ներկայացել և խիստ պատուաւոր ընդունելութիւն մը գտնել:

Միայն իրիկուն ալ կայսեր սեղանակից ըլլալու պատիւ ունեցել է:

Եւսպէս արժանաւոր պատուարկութեամբ իր պաշտօնը կատարելով, Ս. Սեմ. Մէհմետ Նէմիլ պէյը երեք օր ետքը Օսմանայէն մեկնեցաւ և կիլիկի առտու Կ. Պոլիս հասաւ:

Օտեսայէն օգոստ. 18 թուով դըրած նամակ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Ս. Սեմ. Մէհմետ Նէմիլ պէյին Օսման հասնելուն և հոն տեսած փառաւոր ընդունելութեան վրայ:

Միջեալ երեքշաբթի Օսմանեան կայսերական Լապլէթ ընդունելով մեր նաւահանգիստը հասաւ Մէհմետ Նէմիլ պէյը որ վերահաս Սուլթանին կողմէն արտաքին կարգի գեղարարութեամբ Ռուսաց Ս. Կայսրը կուգար:

Կառաւիս ընդհանուր կառավարիչ

Ինչ Սթրոֆօնի կոմսը և քաղաքի կառավարիչ Լապլէթ օրհանգիստը բազմաթիւ ուղեկիցներով շոգենուր գացին Մէհմետ Նէմիլ պէյը բարեկեղծ. Ե. Գեղարար մեկնելու առիթը Սթրոֆօնի կոմսը ողջունեցաւ Օսմանեան թիւղանոթներէն. Բառուրդ մը ետքը Ս. Սուլթանին դեսպանը ցամաք ելաւ քաղաքի թիւղանոթներէն ողջունելով, և Միթոնովի գործակալին, տեղակալ իշխանութեանց և խումբ մը Տոնսկոյ ըստած ձիաւոր զօրաց ուղեկցութեամբ դնաց Բ. Դրան հիւպատոսարանը իջաւ:

Կ. Դրան մը ետքը Սթրոֆօնի կոմսը այցելութեան գնաց իրեն, և նոյն օրը Մէհմետ Նէմիլ պէյը ալ փոխարինող այցելութիւն ըրաւ Սթրոֆօնի կոմսին և քաղաքի կառավարչին:

Հետեւեալ օրը շաբթու Սթրոֆօնի կոմսը մեծ ճաշ մը տուաւ ի պատիւ Մէհմետ Նէմիլ պէյին. Իրիկուն ալ թատրոն հրաւիրեց:

Միջադարձի օգոստ. 21 թուով օրերը Մէհմետ Նէմիլ պէյը բոլոր գործակալներուն, քաղաքի երեւելիներուն և տեղութեանց հիւպատոսներուն այցելութիւնը ընդունեց, և միանգամայն քաղաքի երեւելի արքունական շէնքերն ու կայսերական համարանքներ պարտեցաւ ընկերակցութեամբ Սթրոֆօնի կոմսին:

Օգոստ. 18ին փառաւոր ճաշ մը տրուեցաւ Օսմանեան հիւպատոսարանը ի պատիւ Սթրոֆօնի կոմսին:

Ս. Կայսրը այս իրիկուն կ'պատուէր:

Ռափուկայէն օգոստ. 21 թուով ըրաւ կոմսին, թէ բարձրագոյն պատուարկութեամբ Լապլէթ փառաւոր Սթրոֆօնի կոմսը և հնազանդութեան բերելու միջեւ հիմա պարտաւոր տեղը աշխատելու ետեւ, վերջապէս օգոստ. 20ին պաշտօնական յայտարարութեամբ մը ծանուցել է, թէ զինուորական գործողութիւններն անմիջապէս պիտի սկսի պատասխանելով:

Կայսերական հրամանաւ Քիւթեմէի գալմագամ Մէհմետ Սեմ. Եֆէնիին Սթրոֆօնի կառավարիչ անունեցաւ փոխանակ Հասան Թահսին փաշային:

Բ. Դրան Մեմուր Բէֆիկ պէյը առաջին աստիճանի սուլթան կարգի պաշտօնատար անունեցաւ:

Դարձեալ կայսերական հրամանաւ Լապլէթ մեծ Եւրոպայի բարձրագոյն իշխանութեան Սթրոֆօնի կոմսը փառաւոր Սթրոֆօնի կոմսին անունեցաւ:

Միջեւ իրիկուն զինական Լապլէթ Սթրոֆօնի կոմսին դեսպան անունեցաւ, և այն առթիւ առաջին կարգի պաշտօնատարութեան առաջին աստիճանի տրուեցաւ իրեն:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Միջեալ շաբթուան ցաւալն տնցրէ:

Ինչ վրայ ժողովրդեան դժգոհութիւնը աւելցաւ Սթրոֆօնի կոմսին դէմ, և մայրաքաղաքի զանազան թաղերուն մէջ ստորագրութիւն բացուելով, կիլիկի օրը քանի մը հազար ստորագրութեամբ աղերսագիր մը կայսերական կառավարութեան տրուեցաւ:

Յիշեալ աղերսագրով ժողովուրդը կը հերքէ իր վրայ եղած զրպարտութիւնները, և սրբազան Պատրիարքին փոխուել կը խնդրէ:

Խաղաղիչ, Պաշտօն, Պէյ թողուի, Օրթոգրիզ և ուրիշ քանի մը մանր թաղերու եկեղեցականներն ալ ստորագրութիւն դրած են նոյն աղերսագրին:

Ստորագրութիւնները դեռ կը շարունակուին:

Ար լսեց թէ ասոր հակառակ ուրիշ ստորագրութիւններ ալ կը հաւաքուին երկր տեղ տեղ աղաքին Սահմանագրութիւնը կայսերական կառավարութեան մինչև որ չվաւերանայնէ չընդունելու և Ս. Պատրիարքը ուղեւոր մտք:

Իւսկիւտարու Ս. Ստրապեա եկեղեցւոյ քարոզիչ փարգապեան ու քահանայները հետեւեալ յայտարար զիրը մեղղիւծ են լրագրոյս մէջ հրատարակելու խնդրած:

Յարգելի խմբագիր:

Ստորագրեալքս կը փութաւ դեկտեմբեր 18ին միջոցութեամբ որ օգոստոս 20ին կրօնական համագումար ժողովին մէջ եղած վճիռներուն համար տուած ստորագրութիւններ յետոյ կ'ոչեմք մեր ազատ կամքը: Վասնորոյ կը խնդրեմք բարձրագոյն ձեռնարկութեան լրագրոյն միջոցաւ հրատարակել մեր այս օրինաւոր բողոքը:

1861 օգոստ. 27
Իւսկիւտար Եֆէի Մահալէ:

Սահակ վրդպ	Թադէոս քհնյ
Ս. Կրպոտ Եկեղ.	Ս. Կրպոտ Կիւղ.
Թահմինէ քհնյ	Ս. Կարապետ քհնյ
Ս. Կրպոտ Եկեղ.	Բաղդատուհի:

Դարձեալ օգոստոս 25ին արքային Պատրիարքին ուղեւորուն համար մեծ անունեցաւ ստորագրութիւններ նոյնպէս յետոյ կ'ոչեմք մեր ազատ կամքը: Եւ միջոցաւ աղօթարար բարօրութեան և յաւաքագրութեան Եղգիս:

Սահակ վրդպ	Ս. Պաղտատար
Ս. Կրպոտ Եկեղ.	Աւագ քհնյ.
Ս. Մկրտիչ քհնյ.	Ս. Կրպոտ քհնյ
Գրիգոր քհնյ	Ս. Բոսանիէ քհնյ
Ս. Կրպոտ Եկեղ.	Ս. Կրպոտ Եկեղ.
Ս. Ներսէս քհնյ	Ս. Սարգիս քհնյ.
Ս. Կրպոտ Եկեղ.	

Հարաւիր իրիկուն Բ. Դրան Ս. Պատրիարքին պաշտօնական նամակ մը պացել է, որ մեզի տրուած տեղեկութեանց նայելով հետեւեալ խմատը կը պարունակէ:

Ժամանակէ մը ի վերագրին մէջ ծագած զգոթութիւնը որ Լըռուսագէ մի Պաղարկան

իւրաքի ընտրութեան առթիւ առաւել բողոքած է Բ. Դրան ցաւօր սրտի իմանալով, Սթրապեա Պատրիարքին կը յիշեցնէ որ ինքը աղգին հոգեւոր նախագահն ու բարոյապէս հայրն ըլլալով, անին բանէ առաջ այս զգոթութեան վերաբերուն խաղաղութեան վերահաստատուելուն պէտք է աշխատի: Բ. Դրան խմատը ըլլալով որ այս զգոթութիւնը աղաքին Սահմանագրութիւն անունով հրատարակուած կանոններուն ստիճովը երևան ելել է, և յայտնէ որ ասանկ կանոնագրութիւն մը օրէքի ուժ ունենալու համար Բ. Դրան կողմէն վաւերացման կը կարօտի: Եւ որովհետեւ կայսերական կառավարութեան առաջին փոյթն է իր բոլոր հպատակ աղաքացիները Սահմանագրութիւնը, ինչպէս ասանկ առաջ Յունաց աղգին շնորհ ըրած է, Հայոց աղգին համար ալ կուգէ որ Պատրիարքի և առաջնորդաց ընտրութեան, զպարտանց և հիւանդանոցի բարեկարգութեան և ազգովին տեսնուած բոլոր ուրիշ գործերուն վերաբերեալ կանոնները հաստատուած իրեն քննութեանը ներկայացնելու: Իսկ Լըռուսագէ մի խնդրոյն գալով Բ. Դրան Ս. Պատրիարքին հրաման կրէ որ կայսերական հրամանաւ հաստատուած աղաքին Կրօնական և Բարաքական Ժողովոց բոլոր անդամները ժողովի հրաւիրելով, յաւաքուց ի վեր Պատրիարքի ընտրութեան համար գումարուելը ժողովներուն գտնուելու իրաւունք ունեցողները համահաճութեամբ օրոշեն և Լըռուսագէ մի Պատրիարքին ընտրութիւնը կատարուի:

Բ. Դրան նամակին խմատը թէ որ ճշդիւ այս է նէ, յայտնի կը տեսնուի, որ կայսերական բարեխնամ կառավարութիւն իր շնորհած արտօնութիւններուն համաձայն Եղգիս բարեկարգութեան ու խաղաղութեան համար պէտք եղած կանոնագրութեան մը հաստատուելը կը կաւորէ: Միայն նոյն կանոնագրութիւնը օրէքի ուժ ունենալու և անոր հակառակողները ոչ միայն Եղգին ալ և Տեղութեան առաջին և Եղգիս մէջ այս կերպ վէճեր ու երկպառակութիւններ չծագելու համար, պէտք է որ կայսերական բարեխնամ կառավարութեան հաւանութեամբ վաւերանայ:

Եւրոպայէն ելք որ քիչ ժամանակէն Եղգիսին այս շնորհ ալ վայելելու արժանի ըլլալով, նոր առիթ մը պիտի ունենայ իր շնորհապարտ օրին անկեղծ զգացմունքը երախտագետ օրհնութեամբ յայտնելու:

Ս. Կրպոտին պաշտօնական նամակին տրամադրութեանց գործադրութեան համար Ս. Պատրիարքը երեքշաբթի օրը Բարաքական ժողովոյ անդամները Պատրիարքարան հրաւիրեց հետեւին խորհրդակցելու, բայց հրաւիրանաց նամակները օր առաջ գրուած չըլլալուն համար շատերուն ձեռքը չհասնելով, միայն 7-8 ժողովականք կրցել էին երթնալ:

Պատրիարքարան. ուստի տեսնելով որ ժողովականաց մեծ մասը ներկայ չէին և Արծնական ժողովոյ անդամներն ալ հրաւիրուած չէին, որոշեցին որ ուրիշ օրը գումարուելու համար օր առաջ հրաւիր գրուի թէ՛ Արծնական թէ՛ Բաղարան, կան ժողովոյ բոլոր անդամներուն, որպէս զի Բ. Դրան հրամանին համեմատ պէտք եղածը խորհրդակցութեամբ անօրին են:

Արեւել և զժառող պզգեղներն տալն ալ վայր ընող որդակ վէճին նիւթ կամ պատճառ ընդհանրապէս Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան խնդիրը համարուած է: Արեւելուն մէջ խորհմամանք և ազգին վայր գութ ու կարեկցութիւն ունեցող ամեն ազգայինք կը կարծէին և շատերը զեռ մինչև հիմա բարեմանութեամբ կը կարծեն թէ Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան խնդիրը վայր համաձայնութիւն հաստատուելու ըլլայնէ՛ վէճը կը լուծուի: Եւս կարծիքը սխալ էր և սխալ ըլլալը անցեալ շարժում հաստատուեցաւ: Բայ մեզ Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան խնդիրը առիթ կամ պատճառ մընէր միայն թէ որ անմահ չլըւար, խնդիրը մինչև հիւսիս շատանց լուծուած լինեցա՞ծ էր, և Երուսաղէմի Պատրիարքական ընտրութեան և խորհրդութեամբ ընտրուած:

Ինչք յուլիս 12ի խորհրդական ժողովին որոշմամբ դէմ ապագայ վերջնորոշներն շատերուն բերնէն լսեցինք թէ այս վէճը Ս. Երուսաղէմի պատրիարքին ներքին կամ դուրսէն ընտրուելուն վայր չէ, այլ այս կամ այն պատճառաւ է: Թեքեան ուրիշ պատճառներ ալ կան որ յայտնի չեն կրէնար գրուցուիլ, և խիստ քիչ անձանց միայն ծանօթ են:

Սա ստոյգ և յայտնի է, որ Ս. Երուսաղէմի խնդիրը երեւան եղած օրէն հակառակութիւններն ալ սկսան: Ինչ տնօրէնութիւն որ ըրաւ վարչութիւնը Ս. Երուսաղէմի նկատմամբ, արդիւններն ու զժողովութիւններն ալ պակաս չեղան առջի բերանը ծածուկ, ետքերը յայտնի:

Վարչութիւնը տեղապահ մը ղեկը ուղեց, վէճ ծագեցաւ, բայց օրինաւորապէս լուծուեցաւ: Թէ որ ընդհանուր ժողովը տեղապահ ղեկըն առաջարկութիւնը քուէից առաւելութեամբ ընդունէր, իսկ հաւանական է որ յուլիս 12 էն ետեւ բրդած կուրը այն օրէն կը բլրէր:

Ս. Երուսաղէմի Եթոպոս ու վանքը բարեկարգութեան պէտք ունէր. այս պէտքը քանի տարին ի վեր զգալի եղած էր ազգին, և վերջին ժամանակներս անհրաժեշտութեամբ հարկ մը եղած էր՝ նոյն իսկ Ս. Երուսաղէմի միաբաններուն վկայութեամբ, որոյ մէկ քանին վանքը ձգեր էլէր էին, մէկ քանին ալ անցեալ տարի Ե. Պօլիս եկեր Հանգուցեալ Ս. Պատրիարքին բռնաւորական վարմանցը դէմ կը բողոքէին և վանքին անբարեկարգ և յետադուրջ վիճակին դարման կը խնդրէին ազգէն:

Վարչութիւնը ասիկա գիտնալով, Ս. Պատրիարքին փախճանք պատեհ առիթ համարեց Ս. Եթոպոս և վանքին պայծառութեանն ու բարեկարգութեանն համար պէտք եղած կանոնադրութիւնն ընդունելու: Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ եկեղեցական ու աշխարհական հմուտ և բանիւրուն անձերէ, կանոնադիրը շնորհեցաւ, խառն ժողովով քննուեցաւ, և նախորդ Արծնական ժողովին անդամներէն ու Արքայան Պատրիարքէն, նոյնպէս և Ս. Երուսաղէմի փոխանորդէն ընդունուելէ և ստորագրուելէ ետեւ, ընդհանուր ժողովին ներկայացաւ: Հոն ալ կրկին ընթերցմամբ քննուելէ և մէջը քանի մը չափաւորութիւններ ըլլալէ ետեւ համաձայն հատմանութեամբ ընդունուեցաւ:

Վարչութիւնն այն կանոնադիրը Ս. Երուսաղէմի Վարչականութեան ղեկեց, որ գործադրէ:

Ուրիշներ ալ ձեռքի տակէ դրդեր են

միաբանութիւնը որ կանոնադիրը չեղադրէր: Եւս լինիւ բերնովին յայտնի ըսողներ և լիւծ են, ինչպէս որ Ս. Պատրիարքն ալ վկայեց: Վարչականութիւնն ալ սկսաւ դժուարութիւններ յարուցանել: Վանքն ազգին հակառակ քուէարկութիւն և ներքին և անոր մէկ քանի կէտերուն վայր ծուռ սխալ դիտարկութիւններ ընելով, որոյց մէ յայտնի կը տեսնուէր թէ Վանքն ազգիւր և ոչ իսկ կրցեր էին հասկնալ:

Արեւել գրուեցաւ իրենց, հրահանգ և հրաւիրակ ղեկուեցաւ: Բայց զարձեպ օգուտ մը չտեսնուեցաւ: Վանք զի ծուռ ձեռքեր միաբանութիւնը անհամաձայնութեան կը մղէին: Վարչականութիւնը տեսնելով որ Վարչականութեան այս անհանգիստ վարմանը պատճառը անոր մէջ բանիւրուն և խոհական անձինք չգտնուելու դժուարութիւնն էր, ինչպէս որ Վարչականութեան գրած նամակներէն ու ըրած յայտարարութիւններէն ալ կը տեսնուէր, վարչութիւնը ասոնք տեսնելով, միւս կողմէն նոյն օրերը Բեթղէմէ մէջ պատահած ազգային իրաւանց փնտաւար կուրցն լուր առնելով, սուրբ Երուսաղէմի պատրիարքութեան փափուկ պաշտօնը բանիւրուն խոհական և պատկառելի անձի մը ձեռք յանձնելու և շուտով ընտրութիւնն ընելու ստիպողական հարկ մը տեսաւ: Ուստի խառն ժողով գումարելով խորհեցաւ թէ Ս. Երուսաղէմի միաբանութեան անդամ չեղող եպիսկոպոս մը կրնար պատրիարք ընտրուիլ: Քանի որ արժանաւոր միաբան մը չկար հոն, և Արծնական ժողովին վճիռը խնդրեց:

Արծնական ժողովին անդամներէն ամենք ինչպէս նաեւ այս խնդրին համար գործարարած Արծնական համագումար ժողովին անդամներուն մէկ մասը Հանձնաժողովի անդամներէն մէջ իշխուած նպօվի մը խօսքը ցուցնելով համութիւն չէին տրուեր: Բայց Ս. Պատրիարքը խնդիրը նորէն Արծնական ժողովին մէջ քննելով վէճիւր առաւ որ Ե. Երուսաղէմի խօսքը Հանձնաժողովին վերաբերեալ ձեռագիր պատմութեան նը մէջ չկայ և միայն տպեալ օրինակին մէջ կայ: Բ. Եւս նորովէն 25 տարի ետք Երուսաղէմի միաբան չըլլալով պատրիարք եղեր է, և ասով ոչ թէ նորովեալ է, այլ Երեւելեցոյ հայրապետներէն մէկը չհամարուի: Գ. Վարչականութեան մէջ արժանաւոր մարդ չկայ և մեզք է այնպիսի փափուկ պաշտօն մը անարժան պատրիարքի մը ձեռքը յանձնել և այլն:

Եւս որոշման համար քուէ տուին ու ստորագրեցին Ս. Պատրիարքն և Արծնական ժողովոյ 12 անդամները, որոնցմէ ոմանք հիմա եւր կըսեն թէ այսպիսի խնդիր մը համար քուէարկութիւն ընել մեղք է:

Բաղարանական ժողովը Արծնականն այս որոշումը տեսնելով հանգարող լըրէճի միացաւ անոր հետ գուրսէն երեք և պիտոպոս պատրիարքըն ընտրուեալ համար: Եւս ինչ ետեւ պատճառաւ ցուալի անցերը մեր ընթերցողներուն յայտնի են: Եւս է 15-20 անձանց ժողովին առնել քաղել, Ս. Պատրիարքին քուէ համարը ետ ձգել ու նորէն Երեւելուր ժողով հրաւիրել, քանիմը հարկեր բեռնակրաց և ջոհանակիրներու խորհրդարանին առջև գումարուիլ և ներքին ու դուրսէն աղաղակներով ժողովին խափանումը, հետեւեալ օրը Ս. Պատրիարքին և չորս Երեւելիսկոպոսաց ղեկանին հետ ըրած բանակցութիւնն ու վէճը խորհրդութեամբ վերջացնելու որոշումը, այն որոշման անգործագրելի մնալը, սուրբ անգին տուններու մէջ եղած ժողովները, օգին տուններն Արծնական համագումար ժողովը, և անոր մէջ տրուած անլուր և անընդունելի վճիռները, որոյ դէմ նոյն իսկ եկեղեցականաց շատերը բողոքէին, Բ. Դրան առջև եղած ամբաստանութիւնն, նոյն ու Ս. համագումարութիւնն ալ երբ ջանքերը, և վերջապէս օգոստոս 17ին օրը Ս. Եւս խնդիր փափաւրան Ս. Երեւել

ճան ամիրոյն գրասենեակը եղած խաղաղափրական որոշումները որ երկու կողմէն հաճութեամբ ընդունուելէ ետեւ երկու օր ետքը նորէն աւրուեցան և հետեւաբար անցեալ երկուշաբթի օրուան խորհրդութիւնը պատահեցաւ:

Ս. Երուսաղէմի արգի խնդրին վայր երկու խօսք ու մակագրով յայտարարութիւն մը տեսանք անցեալ շարժում: Ս. Ս. Ստուածաշունտեան Ս. Երեւելուանց ստորագրութեամբ հրատարակուած:

Յիշեալ յայտարարութիւնը իրիտ հետաքրքրական և ամենակարեւոր նամակ մը կը պարունակէ 1840 օգոստոս 23ին Ս. Երուսաղէմի միաբանութեան լուրերէն Ս. Պօլիս Պատրիարքին գրուած, նամակ մը՝ որ ըստ ինքեան բաւական է Ս. Երուսաղէմի խնդիրը լուծելու և Երեւել մէջ այս վէճերն ու տարաձայնութիւններն հանդիսէր անցնելու: Ուստի և արժան կը համարենք լրագրոյ մէջ ալ հրատարակելով մեր արգի և բարեւէր ընթերցողաց ու շարժութեանը յոնձնել:

Ստուածաշունտեալ և գերեւնալի Ս. Եւսափա Պատրիարք Արքայան Ս. Երեւելուանց ղեկնորհականն ակնածութիւն, և բարեկրօն հոգեւորականաց հաստ գեղարարական դէտ՝ հանդերձ Բերստոսական սուրբ ողջունելու և գերափառ արժանապատիւ Երեւելի Երեւելի և իշխանապետը բարեկալաշունտեան աղայից և Ստուածասէր ջերմեանց ժողովարկանաց համօրէն լուրերն օրհնեալ Երեւել զՏօրիական սրբազան սուրբ վարացն զգեպարարն զՅորհրդ և զՅիւր Ստուածային նախախնամական օրհնութեամբ ընծայեալ մատուցանելով ղեկորին յարգանս, սուրբ ուխտի համայն:

Ի գալ ժամանել բարձր հրամանադրի Երեւելուանց ղեկնորհականն Ս. Երեւելուանց ղեկնորհականն ի խորհրդով գումարեալ ամբողջութիւն միաբանութեան ընթերցալ ի լուր ամենեցուն զամենայն զինեղբորցն եւս բարեհաճութիւնն, յորում հրամայելէ ներկայացուել ի ձեռնախոսեմար ատեան անուն այս գումանեցեալ Եւսափա կոպոսաց: յորմէ պարտաւորեալ և մեր փութացաք աւասիկ կատարել զառ ի մեզ հրամայեալ:

Վարչական համագումար Վարչականութիւն մը գիտնալով ի բնէ իսկապէս թէ իրաւունք Պատրիարքականութեան ընտրութեան կախեալ կայ ի յայտն կանոն օրհնեալ Երեւել լուրերն ոչ իշխեալ ասել ինչ, ի պատիւ վերածելով միշտ իրեն պարկեշտ հաղանդութիւն: Եւս և համայն Եւսափապոսեալ Երեւել թէ՛ աստ և թէ՛ այդ և ուր ուրիշ թէ իցէ՛ ոչ են հեռի ի տեսութենէ աչաց օրհնեալ Երեւել, այլ իբրեւ ներկայ ծանուցեալ ամենեցուն ձեռ աւաշաւութեան: Սի միայն զպարագայէ իրեք հարկ համարեցաք զգալուցանել ձեռ դերապատուութեան, և այսու մահ սերագրովս առաջի առնել զայս մի ինչ կարեւոր խնդիր համայն միաբանութեան ստորագրութեամբ:

Վանքայն ոչ որ ընդիշխանութեամբ կառավարութեան իմիջ գումանի պարտի պատուի կալ կանոնաց, յորմէ կախեալ ունի վիւրն պարտաւորութիւն: Ս. Երեւել հասու եմք ղեկանի գոլ ինամանու Երեւել Տեւարց, թէ քանի ամբ են յորս սրտամաշ ինի կառավարութիւն Ս. Երեւել խոչեղով զՅօհանէս Եւսափապոս, որ փոխանորդական պաշտօն վարէ յայդ ի Պօլիս Երուսաղէմաւուն: Գալ և տալ զհամար փոխանորդութեան իւրոյ: Եւս նա յամառեալ ոչ անսայ կոչման, և ոչ իսկ ունեղեցիք լինի: Երեւել եւանց որ առնա ի կողմէն Երեւելի խորհրդական կառավարաց սուրբ Եթոպոս և քանիցս անգամ գրութիւն աւարեցաւ ուրոյն ուրոյն գիտաւորաց աղ-

գիւ՝ յորդորել զնա և առաքել և ոչ կարացին:

Վարչական ոչ կառավարութիւն թոյլադրէ առ այս, և ոչ իրաւունք ներքէ տալ ընդարձակութիւն ընդդէմ իւր յարուցեալ ղեկնորհ մագատարութեանն, և ոչ իսկ բնաւ երբեք և յերաւի կառավարութիւն մի ոչ կարէ ծառայել նպատակին: Եթէ չկարողանայց պահել ղեւր ենթակայն կամ զպաշտօնեայն ընդ իշխանութեամբ կանոնաց կառավարութեանն, եւ ղեկն ղեւ և զմուտ աղբանցն և ծանուց ի ձեռին գումանեցեալ հաստատութեանց: ոչ ապաքէն յետախաղաց գնայ միշտ ի յետ կոյս ի կողմն անդր ի թշուառութիւն, եթէ չըօրեսցէ բառնաղ զպատմարութիւն և զանհատաւորութիւնն ի միջոյ՝ կրեղով զայն ի ծոցի իւրում: Սի թէ չունիցի իրաւունք բառնալ նալ զփնտաւար պատճառն զի մի՛ քով տուին պատճառից կառավարութեանն այնորիկ:

Երեւել համագումար լուրերն ի միաբանութեանն ղեկի՝ ի սպառ կորուստ նիցէ ղեւր ընթաց կառավարութեան ի փնտ Երեւել և Սուրբ Եթոպոս, այսու իրաւամբ ահա՛ պատշաճ դատեցաւ բառնալ ի միջոյ պաշտօնեայ կառավարութեան գնոյն իսկ Յօհանէս Եւսափապոս, որ միաբան համալէ ղեկնեմ և միաբանութիւնն չանալէ ղեւ երբեք՝ քիչ ի կարգի բնի միաբանից ղեկ չէ կայեալ նա: Ս. Եթոպոս ըստ վայելչութեանն կատարել զպաշտօն: այլ միայն քուութեամբ յարեալ մերս նախկին փոխանորդացն Երուսաղէմի այդր ի Պօլիս, յետ ժամանակաց հրապարեալ գուման կարեւալ եղեւ ի փոխանորդութիւն արդոյ Երուսաղէմի: և մինչև ցարդ հախառակ կանոնաց սուրբ Եթոպոս վարել անհաւատարմաբար ի փառս իւր որսալով ըզպարդամիտ խորհուածքայր ի կուսակցութիւն, ի փնտ ինքեան և սուրբ Տեւարց: Թէպէտ և զաղաղագորի գործէ ղեւր այս դարան նենգագործութեան, այլ յայս քանի տարիս ակներեւ յայտնեցաւ ընթացք անարժան գնացից նորա, և կեղեքէ վառնէ ըստ քմաց իւրոյ զամենայն արդիւնս Սուրբ Երուսաղէմի, և իրիտայ ի վէրայ միաբանական կառավարութեանս, և քանիցս անգամ բողոք երարձ միաբանութիւնս յատեան ազգային իշխանութեան փոխել իսկ աղեքսելով ի պաշտօնէ փոխանորդութեան, և ի դերեւ երանք տղեր սարկութիւնք մեր ի պաշտպանութեան ջրն այնիկ, մինչև համարակել նամ երգիծանել համայն միաբանութիւնս: Ս. անոր չկարէ Վարչականութիւնս պսուհեալ և ընդունելի և ծանուցել զայնպիսին իրեն հաւատարիմ միաբան սուրբ Եթոպոս, այլ մերթէ իրրեւ հակառակ անհաւատարիմ և ապստամբ, և յախշտակի վախրեցալ և արդեանց սրբոյ Եթոպոս:

Իսկ եթէ դուռ գործեցէ նաեւ խաբել զազգ միողջոյն իւրով շարանեղ հնարիւր առ մի՛ յախշտակի զբարձրագոյն տիտղոս պատրիարքութեանն, որպէս և լսեմք: արդէն իսկ ահա՛ տեղեկացուցաք գնանեմ մի՛ խաբել նորին խորանակ հնարից, ղի յետինն այնպիսի անարժան անձին՝ ունի լինել չար քան զառաջինն:

Ս. Երեւելս միով բանիւր որչափ եպիսկոպոսեալ գումանի յազգի մերում թէ՛ աստ և թէ՛ այդր, բայց ի նմանէ զյետինն անգամ ընդունելով մեզ գլուխ և հայր ինամանու և հոգաբարձու սուրբ Տեւարց, բայց Յօհանէս եպիսկոպոս անուամբ միաբան անգամ չունիմք և չեմք ծանաչեք:

Երեւել ի մեր պարճանաց սուրբ Եթոպոս, ինդրեմք յառիպալէս ընդունել յայտ մամին զայս մեր կարեւոր խնդիր, և ըստ այնմ զարժանաւորն տնօրինել զընտրութիւն պատրիարքական իշխանութեան: և զայն յանձնելով ամենաբարի և բարեհաճ կանոն ձեռ մեծախորհուրդ աղապսէր Տեւարց:

Ս. Եւս յառնա ի սրտէ մշտապա-

Մեծաթղոյ խմբագիր Մասիս պատուաւ-

(*) Բազրատունեան դպրոցին մանչ տղայ թիւը 500ի չափ է: Իսկ Հոփիփոնեանց որակաւորոյց դպրոցին աշակերտունեաց թիւը 150ի չափ է:

Հաճեցէք արդոյ տէր ասանկ բերկրատիկ
լոյց մը ձեր լրագրին էջերուն մէջը տեղի մը
հնորհեցու, որուն համար քաղաքիս բոլոր

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄԱՐՆ ԱՐԹՈՂՈՒԹԻՒՆԸ		Զորե քաղաքի	Եւ.	Ռւր.	Շաբ.	Ու.	Գւ.
ԹՂԹԱԴՐԱՄԱՐՈՎ		25	24	25	26	28	29
50 ՕԴՈՍՈՍ		Ղւրբուշ	ՂԲշ.	ՂԲշ.	ՂԲշ.	ՂԲշ.	ՂԲշ.
(ասանան լիբա	Մէճիտիէ	184.20	186.20	188.20	188.20	191.30	192
«	2Անդ Արծաթ	55.38	56.30	56.30	56.30	57.10	57
Խաղնէ Թահվիի		69.20	75	74.28	74.25	71.35	71.30
Էսհամր Ճէտիտէ		65	65.10	65.38	64.25	61.8	64
Անդղիսկան լիբա		205	204	206	206	240	240
Գաղղիւ 20 ֆրանքնոց ոսկի		165	164	166	166	168	169
«	5 ֆրանքնոց արծաթ	40.10	40.20	41	41	41.5	41
Ռուսի բոլ խմբուիսլ.		166	167	169	169	174	174
Գարպուլանց		54.10	54.30	54.30	54.30	52.10	52
Սօֆորին		282	285	288	288	296	292
Աստորին ՂՂՂՂից		95	96	97	97	99	98
Հինգտոց քանանոց . հազարին		680	710	722.30	722.30	750	750

ՓՈՒԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊՈ) ԳԻՆԵՐԸ ԹՂԹԱՂԻՍՄՈՎ ԱՌԱՆՑ ՍԲՕՆԹՈՅԻ		ՄԵՏԱՔԱՅ (ԻՓԷՔ)	
50 ՊԻՍՏՈՍ		ՏԵՂԻՐԱՆԷՆ ԸՆՏՈՐԻ ԽՈՎ.	« ՕՍՈՐ՝ 120 ՊՐ.
1. ՕՆԻՍՏՈՍ 54	« 3 ամիս	« 1	« 420—425
« 5 ամիս	«	« 2	« 590—415
« 6 ամիս	«	« 3	«
« 7 ամիս	«	« 4	«
« 8 ամիս	«	« 5	«
« 9 ամիս	«	« 6	«
« 10 ամիս	«	« 7	«
« 11 ամիս	«	« 8	«
« 12 ամիս	«	« 9	«
« 13 ամիս	«	« 10	«
« 14 ամիս	«	« 11	«
« 15 ամիս	«	« 12	«
« 16 ամիս	«	« 13	«
« 17 ամիս	«	« 14	«
« 18 ամիս	«	« 15	«
« 19 ամիս	«	« 16	«
« 20 ամիս	«	« 17	«
« 21 ամիս	«	« 18	«
« 22 ամիս	«	« 19	«
« 23 ամիս	«	« 20	«
« 24 ամիս	«	« 21	«
« 25 ամիս	«	« 22	«
« 26 ամիս	«	« 23	«
« 27 ամիս	«	« 24	«
« 28 ամիս	«	« 25	«
« 29 ամիս	«	« 26	«
« 30 ամիս	«	« 27	«
« 31 ամիս	«	« 28	«
« 32 ամիս	«	« 29	«
« 33 ամիս	«	« 30	«
« 34 ամիս	«	« 31	«
« 35 ամիս	«	« 32	«
« 36 ամիս	«	« 33	«
« 37 ամիս	«	« 34	«
« 38 ամիս	«	« 35	«
« 39 ամիս	«	« 36	«
« 40 ամիս	«	« 37	«
« 41 ամիս	«	« 38	«
« 42 ամիս	«	« 39	«
« 43 ամիս	«	« 40	«
« 44 ամիս	«	« 41	«
« 45 ամիս	«	« 42	«
« 46 ամիս	«	« 43	«
« 47 ամիս	«	« 44	«
« 48 ամիս	«	« 45	«
« 49 ամիս	«	« 46	«
« 50 ամիս	«	« 47	«
« 51 ամիս	«	« 48	«
« 52 ամիս	«	« 49	«
« 53 ամիս	«	« 50	«
« 54 ամիս	«	« 51	«
« 55 ամիս	«	« 52	«
« 56 ամիս	«	« 53	«
« 57 ամիս	«	« 54	«
« 58 ամիս	«	« 55	«
« 59 ամիս	«	« 56	«
« 60 ամիս	«	« 57	«
« 61 ամիս	«	« 58	«
« 62 ամիս	«	« 59	«
« 63 ամիս	«	« 60	«
« 64 ամիս	«	« 61	«
« 65 ամիս	«	« 62	«
« 66 ամիս	«	« 63	«
« 67 ամիս	«	« 64	«
« 68 ամիս	«	« 65	«
« 69 ամիս	«	« 66	«
« 70 ամիս	«	« 67	«
« 71 ամիս	«	« 68	«
« 72 ամիս	«	« 69	«
« 73 ամիս	«	« 70	«
« 74 ամիս	«	« 71	«
« 75 ամիս	«	« 72	«
« 76 ամիս	«	« 73	«
« 77 ամիս	«	« 74	«
« 78 ամիս	«	« 75	«
« 79 ամիս	«	« 76	«
« 80 ամիս	«	« 77	«
« 81 ամիս	«	« 78	«
« 82 ամիս	«	« 79	«
« 83 ամիս	«	« 80	«
« 84 ամիս	«	« 81	«
« 85 ամիս	«	« 82	«
« 86 ամիս	«	« 83	«
« 87 ամիս	«	« 84	«
« 88 ամիս	«	« 85	«

1 Օմարա	ՄԵԶԻՄԻՄ	1.	530—570
Մարտիկա		2.	525—540
		3.	

ԱՐՄՏԻՔ		Ֆիլաթիւն 40—42 և 41—42	420—440
ՊՕԼԻՄ 50 ՕԳՈՍՏՈՍ		Դօզա Պրոսպա Հոր	170—195
Ճորեն	Բաժնիկ	Կէմէք Եւստաք	420—480
		55—56	

«	Դրամայր	45—46	
«	Կալադե	42—45	
«	Բադրան	45—47	

ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԻԹԵՐ

Գրադարան	50-53	Գրադարան (Մաղը) սեւ	16-20, 17
Բուժակում	50-53	Կանոնիչ եւ ճերմակ	7 — 8
Երկրագործներ	19-21		

Գաբրիել Սևակ	44—42	Իսկուհի Պարոյան (ԶՏ Գրի) Եսկերիբե	3—6
Վահագնամանյան մեջ կայ ընդ ամենը	460000	Բուրդ Գրքում կէս լուաց.	կնք. 150—160
Գրիկ տրեմե 50000 Գրիկ Գաբրի.		Տե Խաղաղութեան	150—120
